

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Forslag til forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/1753 og Rådets afgørelse (EU) 2019/1754), KOM (2022) 174 final.

Nyt notat

1. Resumé

Europa-Kommission fremsatte den 13. april forslag til forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/1753 og Rådets afgørelse (EU) 2019/1754).

Geografiske oprindelsesbetegnelser har eksisteret på EU-niveau i mange år for vin og landbrugsprodukter. Det er en betegnelse, der anvendes på produkter, der har en bestemt geografisk oprindelse og besidder kvaliteter, omdømme eller andre kendetegn, der hovedsageligt kan henføres til denne oprindelse, f.eks. parmesanost, champagne eller de danske lamme-fjordskartofler. Der findes i dag ikke nogen harmoniseret beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter på EU-niveau, men 16 medlemsstater har etableret deres egen nationale beskyttelsessystemer for geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter, fx 'Pierre de Bourgogne' fliser, der er beskyttet i Frankrig eller 'Halas-kniplinger', der er beskyttet i Ungarn.

Formålet med forslaget er at etablere et harmoniseret sui generis beskyttelsessystem af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter på EU-niveau. Forslaget omfatter den administrative organisering af beskyttelsessystemet, hvilket bl.a. inkluderer regler for omfang af beskyttelse, registrering, undtagelsesbestemmelser samt kontrol og håndhævelse.

Forslaget vil have lovgivningsmæssige konsekvenser, idet en ny forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværk- og industriprodukter vil være direkte gældende i dansk ret. Det forventes ikke, at forslaget vil

have væsentlige erhvervsmæssige konsekvenser. Forslaget vil have mindre administrative omkostninger.

2. Baggrund

Kommissionen har den 13. april 2022 fremsendt forslag til forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/1753 og Rådets afgørelse (EU) 2019/1754).

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF 118 stk. 1 og TEUF artikel 207 stk. 2, og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Beskyttede geografiske oprindelsesbetegnelser har eksisteret på EU-niveau i mange år for vin og landbrugsprodukter og er en betegnelse, der anvendes på produkter, der har en bestemt geografisk oprindelse og besidder kvaliteter, omdømme eller andre kendetegn, der hovedsageligt kan henføres til geografisk oprindelse, f.eks. parmesanost, bordeauxvin eller danske lammefjordskartofler. 16 EU-medlemsstater har desuden nationale beskyttelsessystemer for håndværks- og industriprodukter, hvor der ydes IP-beskyttelse til produkter som fx porcelæn, glas, marmor eller tilsvarende. Der findes i dag ikke nogen harmoniseret beskyttelse af geografiske oprindelsesbetegnelser for håndværks- og industriprodukter på EU-niveau.

I 2019 tiltrådte EU Genèveaftalen om Lissabonaftalen vedrørende oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser ("Genèveaftalen"). Genèveaftalen er en traktat, som forvaltes af Verdensorganisationen for Intellektuel Ejendomsret (WIPO). De kontraherende parter i Genèveaftalen er forpligtet til på deres område at beskytte oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for produkter med oprindelse fra de øvrige kontraherende parter. Det tillægges i forslaget stor betydning, at EU i dag ikke er i stand til at håndhæve denne forpligtelse.

Det fremgår af Europa-Kommissions IP-handlingsplan af 25. november 2020: "*Optimering af EU's innovative potentiale – En handlingsplan for*

intellektuel ejendomsret til støtte for EU's genopretning og modstandsdygtighed"¹, at Kommissionen vil "overveje muligheden for at skabe et effektivt og gennemsigtigt EU-system til beskyttelse af geografiske betegnelser for ikke-landbrugsprodukter".

I forslaget fremgår det, at et geografisk beskyttelsessystem for håndværks- og industriprodukter skal være med til at realisere et tilsyneladende uforløst økonomisk potentiale, idet et sådant beskyttelsessystem vil skabe muligheder for at opretholde og forbedre tilskyndelse til at investere i produkter fremstillet af traditionelle håndværksindustrier, at skabe nichemarkeder samt at opretholde unikke og lokale færdigheder og traditioner.

Kommissionen peger med forslaget på, at det kan forbedre synligheden og autenticitetsangivelsen for de produkter, der kan opnå beskyttelse. De bærende argumenter for at fremsætte forslaget er, at geografisk beskyttelse af håndværks- og industriprodukter kan få en betydning for den regionale udvikling i EU. Det fremgår af konsekvensanalysen, at beskyttelsen har potentiale til at fastholde færdigheder og traditioner med betydning for den lokale identitet og kultur. Argumenterne lyder endvidere, at et geografisk beskyttelsessystem har potentiale til at hjælpe producenterne med at bevare deres konkurrencedygtighed ved at fastholde kvalificeret arbejdskraft samt øge interessen for den lokale kultur og potentialet for turisme.

I forslaget tillægges det desuden stor betydning, at etableringen af et harmoniseret beskyttelsessystem for geografisk beskyttelse af håndværks- og industriprodukter vil opfylde EU's forpligtelser i henhold til Genèveaftalen om at beskytte oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for produkter med oprindelse fra de øvrige kontraherende parter, hvilket også vil stille EU bedre i at opnå geografisk beskyttelse ifm. internationale handelsaftaler.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at etablere et harmoniseret *sui generis* beskyttelse for geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter på

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0760&from=EN>

EU-niveau. Med forslaget etableres regler, der skal regulere beskyttelse, registreringsprocedure, kontrol og håndhævelse af visse navne, der identificerer håndværks- og industriprodukter, der besidder en særlig kvalitet, renommé eller karakteristika, som kan knyttes til et geografisk område.

Derudover fastsætter forslaget også regler for geografiske beskyttelsesbetegnelser, der er optaget i det internationale register etableret under det internationale registrerings- og beskyttelsessystem. Det internationale registrerings- og beskyttelsessystem er baseret på Genèveaftalen under Lisabonaftalen, som administreres af Verdensorganisationen for Intellectuel Ejendomsret (WIPO).

Det fremgår af forslagets artikel 5, at en geografisk beskyttet oprindelsesbetegnelse kan tildeles et produkt, som opfylder tre følgende kriterier:

- 1) Produktet har oprindelse i et specifikt sted, region eller land
- 2) Produktets kvalitet, renommé eller andre karakteristika kan i al væsentlighed henføres til dets geografiske oprindelse
- 3) Minimum ét af forarbejdningskridtene finder sted i det definerede geografiske område

Registreringer af beskyttede geografiske betegnelser kan som udgangspunkt alene foretages af producentorganisationer, hvis medlemmer arbejder med det pågældende produkt. Omfanget af beskyttelsen har til hensigt at sikre, at beskyttede produkter bliver brugt retfærdigt og for at forhindre kommerciel praksis, der kan vildlede forbrugerne og forhindre misbrug og forfalskning.

Registreringsprocedure

Forslaget omfatter en registreringsprocedure både på nationalt og unionsniveau. Medlemsstaterne skal udpege en kompetent myndighed, som har ansvaret for at varetage den nationale del af registreringsproceduren, herunder at modtage og vurdere ansøgninger, at varetage en national indsigelsesprocedure og at videresende ansøgningen til Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret (EUIPO) i tilfælde af godkendelse. Medlemsstaterne må opkræve et registreringsgebyr, der kan være med til at dække udgifter forbundet med registrering. Der stilles desuden omfattende dokumentations- og formalitetskrav forbundet med registreringen af nye geografiske betegnelser hos producenterne.

Den europæiske del af registreringsproceduren skal varetages af EUIPO, som har ansvaret for at vurdere ansøgningen, at varetage en international indsigelsesprocedure og for den endelige godkendelse af ansøgningen. Omkostninger forbundet med registreringsproceduren skal dækkes indenfor EUIPO's budget. Det betyder, at omkostningerne vil blive dækket af indtægter fra ansøgninger om registreringer af varemærker og design. Det er ikke forventningen, at forslaget vil medføre øgede gebyrer i forbindelse med varemærke- eller designansøgninger hos EUIPO.

Med forslaget etableres en undtagelsesbestemmelse, som beskriver, at medlemsstaterne ikke vil være forpligtede til at udpege en kompetent myndighed til at varetage den nationale del af registreringsproceduren, hvis det skriftligt kan dokumenteres, at der eksisterer en lav lokal interesse i geografisk beskyttelsessystem for håndværks- og industriprodukter. I det tilfælde, at et medlemsland fravælger at udpege en national registreringsmyndighed, vil den nationale del af registreringsproceduren overgå til EUIPO. Undtagelsen fra et nationalt system forudsætter godkendelse af EU-Kommissionen og kan bortfalde i det tilfælde, at interessen for geografisk beskyttelse af håndværks- og industriprodukter stiger. Ved direkte ansøgninger hos EUIPO vil der altid blive opkrævet et gebyr hos producenterne.

Kontrol og håndhævelse

Medlemsstaterne bliver med forslaget forpligtet til at udpege en kompetent myndighed, der bliver ansvarlig for kontrol og håndhævelse. Dette knytter sig til to opgaver;

1. Kontrol af, at produkter, der er beskyttet med en geografisk oprindelsesbetegnelse produceres i henhold til produktspecifikationen,
2. Overvågning af anvendelsen af geografiske betegnelser på produkter, der bliver markedsført i medlemsstaten - herunder produkter på lager, i transit, til distribution eller markedsført til salg både i detail og engros. Dette omfatter også onlinesalg.

For så vidt angår verifikation af produkter beskyttet med geografiske betegnelser i produktionsleddet, skal medlemsstaterne føre en liste over producenter af geografisk beskyttede produkter, der produceres på deres territorium. Derudover pålægges medlemsstaterne at udføre kontrol med disse producenter. Kontrollen kan varetages af en offentlig myndighed eller uddelegeres til en tredjepart i form af et certificeringsorgan, der certificerer, at produkter beskyttet af geografiske betegnelser er produceret i overens-

stemmelse med de angivne produktspecifikationer. Der vil i det sidste tilfælde være krav om, at myndighederne kontrollerer certificeringsorganet. Medlemsstaterne vil også kunne tillade selvdeklarationscertificering, hvor producenter sender en deklARATION til kontrolmyndigheden minimum hvert 3. år. Indholdet i selvdeklarationen er udspecificeret i et bilag til forordningen. Myndighederne skal udføre stikprøvekontrol hos producenter, der anvender selvdeklaration.

For så vidt angår kontrol af anvendelse af beskyttede geografiske betegnelser på produkter, der bliver markedsført i medlemsstaten, skal medlemsstaterne udpege en eller flere håndhævelsesmyndigheder. Denne eller disse skal være ansvarlig for kontrol af markedet og håndhæve, at geografiske beskyttelsesbetegnelser, der er registreret i WIPO's internationale register, ikke bliver misbrugt. Dette omfatter bl.a. stikprøver.

Håndhævelsesmyndighedens kontrol og håndhævelse i markedet omfatter alle geografiske betegnelser, der er anerkendt og beskyttet i EU og i de lande, der har tiltrådt Geneveaftalen.

Medlemsstaterne skal tillige sørge for et sæt af sanktionsmuligheder, der er effektive, proportionelle og har afskrækkende virkning og som sigter mod at forebygge svigagtig adfærd hos producenter.

Medlemsstaterne kan opkræve både verifikations- og kontrolgebyrer, som kan dække medlemsstaternes udgifter forbundet med kontrol af certificeringsprocessen samt ifm. kontrol og håndhævelse.

Geografiske betegnelsers forhold til varemærkebeskyttelsen

Forslaget indeholder bestemmelser, der har til hensigt at gøre muligheden for indsigelse, mod en geografisk betegnelse på baggrund af et varemærke, mere ensartet. Dette omfatter forbud mod registrering af nye varemærker, som krænker registrerede geografiske betegnelser. Forslaget tillader dog omvendt, at geografiske betegnelser registreres, selvom der allerede findes en varemærkebeskyttelse på samme produkt.

Beskyttelsens ophør

Med forslaget kan EUIPO beslutte, om en geografisk betegnelse skal opføre, fordi det enten ikke længere er sikret, at produktet overholder varespecifikationen, eller der ikke har været markedsført et produkt med den pågældende geografiske betegnelse i 7 år. Afgørelsen kan appelleres.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke en udtalelse. Det er oplyst, at det er Retsudvalget (JURI), der skal behandle sagen.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at forslagets mål, som – foruden at opfylde EU's forpligtelser i henhold Genèveaftalen (der falder under EU-Kommissionens enekompetence) - går på at skabe et velfungerende fælles marked for beskyttelse af håndværks- og industriprodukter, bedst kan opfyldes på EU-niveau (delt kompetence).

Hvis medlemsstaterne handler hver for sig, vil der blive fastholdt et sammensurium af forskellige og ikke indbyrdes anerkendte regler. Kun et klart fælles regelsæt kan skabe ensartede beskyttelsesbetingelser i alle medlemsstater og dermed skabe retssikkerhed og et incitament for investeringer i bedre markedsforhold for beskyttelse håndværks- og industriprodukter.

Forslaget vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter er ikke reguleret på EU-niveau, men må beskyttes i henhold til de enkelte medlemsstaters relevante lovgivning.

Der eksisterer i Danmark ingen særlig lovgivning for beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter ved registrering, sådan som det er tilfældet for fødevarer og landbrugsprodukter.

Geografiske betegnelser nyder dog beskyttelse i dansk ret på den måde, at de i varemærkeloven er friholdt for varemærkeregistrering af hensyn til den almene interesse i, at flere kan benytte betegnelserne.

Endelig nyder geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter beskyttelse i kraft af de øvrige forbrugerbeskyttelsesretlige regler i markedsføringsloven, herunder forbuddet mod vildledende markedsføring jf. markedsføringslovens § 5. Reglerne, der skal sikre, at forbrugere ikke vildledes til at købe et produkt eller en tjenesteydelse, f.eks. ved ube-

rettiget brug af geografiske betegnelser, beskytter indirekte de producenter, der lovligt markedsfører deres varer og tjenesteydelser under den pågældende betegnelse.

Selvom der i dag ikke findes lovgivning i Danmark, der direkte beskytter geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter ved registrering, herunder administrative systemer til registreringer, kontrol og håndhævelse, sikrer ovennævnte regler altså i dag en vis beskyttelse mod misbrug af betegnelserne, herunder når der er tale om uberettiget brug til skade for forbrugere.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En ny forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter vil være direkte gældende i dansk ret og indføre lovgivning på et område, der i dag ikke er reguleret i Danmark. Med forordningen etableres en helt ny rettighedstype i Danmark med deraf følgende beskyttelsesbetingelser, beskyttelsesomfang og begrænsninger, en særlig registreringsprocedure samt krav til og regler for den kompetente myndigheds kontrol og håndhævelse.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Det vurderes, at forslaget kan få mindre statsfinansielle konsekvenser til etablering- og drift af krav til kontrol og håndhævelse, både ift. verifikation og markedsovervågning. Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Det vurderes, at forslaget ikke vil få væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser, herunder administrative byrder for erhvervslivet. Der kan dog være administrative byrder forbundet med registreringen og kontrol af geografiske beskyttelsesbetegnelser for håndværks- og industriprodukter. Antallet af danske virksomheder, der forventes at søge beskyttelse, vurderes dog i denne sammenhæng at blive meget begrænset.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Lovforslaget vurderes ikke at have betydning for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Forslaget er sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål med frist den 1. juni. Der er ikke modtaget nogen høringssvar.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forslaget har været drøftet på Rådsarbejdsgruppemøde for intellektuel ejendomsret. Der er en generel opbakning til forslaget blandt medlemsstaterne. Enkelte medlemsstater har dog udtrykt skepsis ved værdien af at introducere et helt nyt IP-system til at give geografisk beskyttelse til håndværks- og industriprodukter.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder overordnet, at beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter, som selvstændigt beskyttelsesregime, ikke medfører beskyttelse eller fordele, som ikke allerede, i vidt omfang, kan blive håndteret i eksisterende IP-beskyttelsesordninger, fx varemærker og lovgivning om forbrugerbeskyttelse.

Regeringen finder derfor, at der er en risiko for, at det administrative system, der skal etableres, både i forhold til registreringer, verifikation og efterfølgende kontrol og håndhævelse, ikke står mål med de økonomiske gevinster. Samtidigt er der en risiko for, at etableringen af et sådant system vil ske på bekostning af virksomheder, der anvender varemærkesystemet.

Regeringen vil derfor arbejde for, at et evt. system for beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter bliver administrativt let, og at etableringen af systemet ikke sker på bekostning af eksisterende og kommende brugere af varemærkesystemet.

Regeringen finder det positivt, at der med forslaget indføres en undtagelsesbestemmelse, som fritager medlemsstater, der har begrænset interesse i beskyttelse fra geografiske betegnelser, fra at etablere et omfattende administrativt registreringssystem.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.